

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
Nyropsgade 30
1780 København V

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Sendt per mail til: landbrugsstotte-geodata@lbst.dk og lendal@lbst.dk
Journalnummer: 24-0246-000002

Høring over udkast til bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2025

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har sendt bekendtgørelse om tilskud til grundbetaling m.v. for 2025 i høring.

Bekendtgørelsen sammenlægger de tre tidligere selvstændige bekendtgørelser, og tilføjer bestemmelser om kontrol- og sanktioner fra bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner. Landbrug & Fødevarer har en række ønsker til ændringer de tre ordninger, som bekendtgørelsen nu omfatter, og som er udtrykt i de høringssvar vi tidligere har sendt til både bekendtgørelser og vejledninger for de pågældende ordninger, samt til bekendtgørelse om kontrol- og administrative sanktioner. Disse ønsker er fortsat relevante i det omfang de ikke allerede er blevet imødekommet. Vi henviser derfor til de tidligere høringssvar, som vi har sendt til de nævnte bekendtgørelser, samt til de høringssvar vi har sendt, når CAP-planen har været i høring.

Landbrug & Fødevarer har følgende bemærkninger, der supplerer de tidligere indsendte høringssvar.

Aktiv landbruger

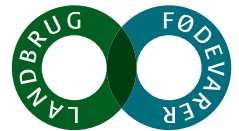
Der opleves i praksis en række udfordringer med definitionen af aktiv landbruger. Landbrug & Fødevarer har derfor af flere omgange sendt forslag til at justere definitionen, så landmænd ikke kommer uforvarende i klemme i forhold til definitionen.

For at løse udfordringen vedrørende medlemskab af register for gødningsregnskab har SGAV i udkastet til bekendtgørelse for grundbetaling inkluderet et forslag til justering af definitionen. Landbrug & Fødevarer anerkender SGAVs forsøg på at løse udfordringen, men den foreslåede løsning er meget kompleks og vil give en række nye udfordringer og risici for ansøgerne. Landbrug & Fødevarer opfordrer derfor kraftigt til, at problemet i stedet løses på anden vis. Senere i høringssvaret fremgår et konkret forslag til dette.

Derudover er det vigtigt, at der findes løsninger for de landbrugere, som er kommet i klemme i fht. 5.000 EUR-grænsen, som følge af forøgelsen af tilskudssatserne på bioordningerne og grundbetaling i 2023. Dette er ligeledes uddybet yderligere senere i høringssvaret.

Satellitbaseret (og fysisk) kontrol og mulighed for at trække ansøgningen tilbage

Grundbetalingsordningen og bioordningerne kontrolleres i vid udstrækning via satellitdata. Formålet med satellitkontrollen er at sikre en bedre regeloverholdelse, da der reelt er tale om 100 pct. kontrol. Da der ikke længere er tale om en stikprøvekontrol på fx 5 pct. af populationen, er det ikke længere nødvendigt, at sanktioner skal have en afskrækkende effekt. Derfor mener Landbrug & Fødevarer, at sanktionerne (omregningsfaktorer m.v.) skal reduceres for de forhold, der kontrolleres ved hjælp af satellitkontrollen.

Samtidig er det vigtigt, at satellitkontrollen indeholder et vejledende aspekt, så landmanden kan nå at agere inden kontrollen medfører sanktioner. Det kan fx være en mulighed for, at ansøgeren kan trække en del af sin ansøgning tilbage, eller at ansøgeren kan gå ud i marken og rette op på det forhold som satellitkontrollen har konstateret. For Landbrug & Fødevarer er det væsentligt, at landmanden har denne mulighed for at agere.

Imidlertid har SGAV strammet op på fortolkningen og betydningen af den frist, der er fastsat for tilbagetrækning af ansøgninger i Ansøgningsbekendtgørelsen. Det betyder, at hvis der efter den 15. november (tilbagetrækningsfristen) kommer et høringsbrev vedrørende satellit kontrol (eller en fysik kontrol), kan ansøgeren ikke længere trække sin ansøgning tilbage og dermed undgå sanktioner.

Landbrug & Fødevarer mener, dette er en helt urimelig skærpelse af regelforvaltningen, som indskrænker ansøgernes mulighed for at agere og rette op. Landbrug & Fødevarer mener, at denne skærpelse af regelforvaltningen skal tilbagerulles. Alternativt skal det sikres, at sanktionssystemet i ordningerne, herunder også grundbetalingsordningen ændres, så det ikke giver sanktioner – men blot en reduktion i det støtteberettigede areal, hvis der kommer en underkendelse via kontroller udført efter 15. november.

Specifikke bemærkninger

Landbrug & Fødevarer har følgende bemærkninger til de enkelte paragraffer i bekendtgørelsen:

§ 4, stk. 1, nr. 3 og 6: Kriterier og forpligtelser skal følge Baramlay-dommen

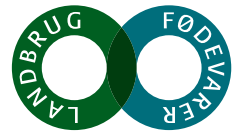
Det er nyt, at der i grundbetalingsbekendtgørelsen er en definition af kriterier og forpligtelser. Definitionerne bør fastsættes i overensstemmelse med præjudiciel afgørelse i C-6/23 – Baramlay, således at "støtteberettigelseskriterier" er **forudgående** krav for en støtteansøgnings gyldighed, hvorimod "forpligtelser" er **efterfølgende** betingelser, som ansøger forpligter sig til at iagttage ved tildeling af støtte. Det bør også sikres, at opdelingen i kap. 3, 4 og 5 af forpligtelser og kriterier er i overensstemmelse hermed.

Der kan henvises til præmis 66 i afgørelsen:

Det fremgår imidlertid af den sædvanlige betydning af disse udtryk og af den sammenhæng, hvori de anvendes i disse forordninger, at et »kriterium for støtteberettigelse« på området for udvikling af landdistrikterne, der finansieres af ELFUL, skal forstås som et nødvendigt forudgående krav for en støtteansøgnings gyldighed, hvilket har til følge, at hvis et sådant krav ikke er opfyldt, skal støtteansøgningen afslås, og at en »forpligtelse« betegner et løfte fra støtteansøgeren om, med forbehold for tildelingen af denne støtte, at overholde en pligt, der er formuleret i programmet for udvikling af landdistrikterne, i den periode, hvor programmet gennemføres.

§ 4, stk. 1, nr. 10): Ændring vedr. definitionen af permanent græs må ikke ændre betydningen

Definitionen af permanent græs er omformuleret fra "Arealer, der dyrkes med græs eller andet grøntfoder, og som er holdt uden for omdriften i **mindst 5 år**" til "Arealer, der dyrkes med græs eller andet grøntfoder, og som er holdt uden for omdriften i **5 år eller mere**".

Et græsareal bliver det 6. år det anmeldes som græs til permanent græs. Som SEGES og Landbrug & Fødevarer læser bekendtgørelsen, er der ikke ændringer til dette – men det skal sikres, at det fortsat er sådan reglerne skal forstås.

§ 7: Arealer anmeldt til opfyldelse af GLM 10 skal medtages i denne bestemmelse

Der er oplistet en række arealer der fastholdes som omdriftsarealer. Det forstås således, at det er arealer, der står på "pause" i forhold til optællingen til permanent græs.

Ud over brak under bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed, er brak anmeldt under GLM 10 også på "pause" i forhold til at blive til permanent græs (SEGES Innovation har fået et skriftligt svar fra SGAV, der bekræfter dette). Dette skal tilføjes i § 7.

§ 9: Definitionen af aktiv landbruger

Der har gennem 2023 været en del dialog mellem Landbrug & Fødevarer/Seges Innovation og SGAV om de kriterier der stilles for at en ansøger kan betragtes som værende aktiv landbruger under grundbetalingsordningen, og som også har betydning for en lang række andre støtteordninger.

Dialogen er udløst af, at de nuværende kriterier (og SGAVs fortolkning af deres betydning) giver en række udfordringer, som gør at en række ansøgere uforvarende er endt i en situation, hvor de ikke, som forventet, er aktive landbrugere. Dette giver alvorlige økonomiske konsekvenser for den enkelte.

Vi har derfor i forbindelse med møder, henvendelser til styrelsen og bl.a. høringssvaret til CAP-planen for 2025 rejst ønske om, at der sker en række ændringer af kriterierne fremadrettet, ligesom det er vigtigt, at der findes løsninger for de ansøgere der uforvarende er endt i en situation, hvor de fx ikke er aktive landbrugere i 2023 – og per definition vil være udelukket fra at søge grundbetaling i de efterfølgende 2 år.

Generelt om definitionen af aktiv landbruger

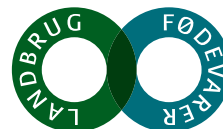
Indledningsvist vil vi i Landbrug & Fødevarer gerne gentage vores generelle holdning til kravet, som vi også har skrevet i høringssvaret til CAP-planen for 2025:

Vi mener, at der skal ske en justering af definitionen af aktiv landbruger i CAP-planen. Den nuværende definition af aktiv landbruger betyder, at en række landmænd uforvarende er kommet, og kan komme, i klemme i forhold til at leve op til kriterierne for at være aktiv landbruger.

Helt generelt bør det være således, at alle ansøgere som udfører landbrugsaktiviteter på landbrugsarealer eller har erhvervsmæssigt husdyrhold ikke bliver udelukket fra at søge grundbetaling, bioordninger, arealordninger og koblet støtte.

Landbrug & Fødevarer er bevidst om, at EU-Kommissionen kræver, at der opstilles flere objektive kriterier end blot, at der udføres landbrugsaktivitet. De kriterier, der for nuværende er stillet op, giver imidlertid en række uhensigtsmæssige effekter og hænger ikke sammen med, hvordan der normalt drives landbrug i Danmark. Derfor er der behov for en række justeringer. Nogle af justeringerne kan muligvis gennemføres på bekendtgørelsesniveau, mens andre sandsynligvis vil kræve en ændring af CAP-planen.

Konkrete udfordringer i 2024

De konkrete udfordringer vi har oplevet i 2024 relaterer sig blandt andet til opfyldelsen af kriteriet om, at ansøgeren skal være medlem af register for gødningsregnskab senest på ansøgningsfristen og her i efteråret også til håndteringen af 5.000 EUR grænsen. Disse to udfordringer gennemgås i de følgende afsnit – startende med 5.000 EUR grænsen.

5.000 EUR grænsen

En række ansøgere har på baggrund af det ekstra tilskud i bioordningerne i 2023 fået udbetalt et samlet tilskud på over 5.000 euro i 2023. Dvs. det ekstra tilskud der blev udbetalt som følge af, at tilskudssatserne i 2023 blev øget som følge af underansøgning på bioordningerne.

Disse ansøgere er blevet underkendt som aktiv landbrugere i 2024, da denne gruppe udelukkende kan opfylde kriteriet for aktiv landbruger på baggrunde af kriterie 2. Dette på trods af at ansøgerne driver landbrugsarealer, og er med til at understøtte formålet med bioordningerne i den nye CAP. Samtidig bliver denne gruppe ansøgere udelukket fra at understøtte formålene ved at søge tilskud i både 2025 og 2026, da ansøgerne ikke kan være aktive landbrugere på anden baggrund end at være "ny" ansøger (kriterie 5).

Det er vigtigt, at der findes en løsning for de landbrugere der er kommet i klemme i fht. 2023 eller 2024-ansøgningen, og samtidig vil vi kraftigt opfordre SGAV til at finde en løsning, så denne gruppe ansøgere kan søge bioordninger og øvrigt tilskud i 2025.

Landbrug & Fødevarer er bekendt med, at den nuærende 5.000 EUR grænse er forordningsfastsat, men det laver ikke om på, at den praktiske forvaltning og håndtering af grænsen giver helt konkrete udfordringer for de små bedrifter, og som de facto forhindrer dem i at tage risikoen ved at søge ind i bioordningerne. Dette skal der findes en løsning på.

Fremadrettet bør det blandt andet gøres muligt, at angive i ansøgningen, fx ved afkrydsning, at ansøgeren maksimalt ønsker 5.000 EUR udbetalt, hvis der skulle opstå en situation, hvor tilskudssatserne for bioordningerne (og grundbetaling) opjusteres. Eftersom der på mange bioordninger er en stor margen for, hvor meget satsen kan opjusteres, vil det for mange små ansøgere være tæt på umuligt at søge tilskud under bioordningerne, hvis dette skal iagttages som en sikkerhedsmagen når der ansøges om tilskud (dvs. søge under 5.000 EUR for at undgå risiko for en opjustering til over 5.000 EUR).

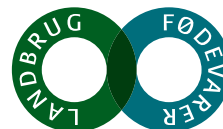
Derudover mener Landbrug & Fødevarer, at der skal tilføjes et supplerende kriterium, så det gøres muligt, at ansøgere der søger om udbetaling af højst 5.000 EUR i direkte betalinger i indværende ansøgningsår også betragtes som aktive landbrugere. Dette kriterium findes bl.a. i den svenske og den tyske CAP-implementering. Dette vil også være en stor hjælp for bedrifter som nedskalerer deres produktion fra det ene år til det andet.

Register for gødningsregnskab og producentskifte

Landbrug & Fødevarer skrev i høringssvaret til CAP-planen følgende:

"Det allervigtigste er, at det sikres, at alle bedrifter, som ophører og som oprettes i løbet af ansøgningsåret men efter ansøgningsfristen, kan betragtes som aktive landbrugere og dermed få udbetalt landbrugsstøtte. Det gælder fx ved generationsskifte, skattefri virksomhedsomdannelse, dødsboer, konkurser, salg m.v.

Der er særligt en udfordring ved ophør af bedrifter, som opfylder aktiv landbruger-kriteriet ved at være medlem af register for gødningsregnskab. For bedrifter som oprettes i løbet af

ansøgningsåret, er det særligt en udfordring i de tilfælde hvor de skal overtage specifikke forpligtelser i støtteordninger fra ophørende bedrifter via et producentskifte.

Landbrug & Fødevarer kan for nuværende ikke præcist gennemskue, om dette kræver ændringer i formuleringen i CAP-planen vedr. register for gødningsregnskab, eller om det blot kræver justeringer i grundbetalingsbekendtgørelsen.

Det ønskes i den forbindelse, at kriteriet vedrørende medlemskab af register for gødningsregnskab gentænkes og justeres, så det i højere grad afspejler den praktiske virkelighed. For det første følger indmelding i gødningsregistret ikke kalenderåret, men derimod planperioden, som går fra 1. august til 31. juli. For det andet, stilles der i den nationale lovgivning krav om, at en landbrugsbedrift bliver meldt ud af register for gødningsregnskab i det øjeblik bedriften ophører med landbrugsproduktion.

Hvis landbrugsbedriften skal overholde dette nationale regelsæt, kan bedriften ikke være aktiv landbruger i det år, hvor bedriften ophører med landbrugsaktivitet. For bedrifter der ophører efter ansøgningsfristen i ansøgningsåret, bør der således alene stilles krav om, at ansøgeren er medlem af gødningsregistret i den planperiode, som udløber den 31. juli i ansøgningsåret og frem til den dato hvor bedriften ophører. Dette kan være en hvilken som helst dato mellem ansøgningsfristen og 31. december i ansøgningsåret.

De arealer som overdrages, vil blive tilmeldt register for gødningsregnskab hos den nye bedrift gældende fra samme dato. Det er også denne planperiode som er relevant i forhold til ansøgningsåret, da denne planperiode vedrører de afgrøder, som bedriften dyrker og høster det pågældende år.

For nye bedrifter, som der producentskiftes til i løbet af ansøgningsåret (men efter ansøgningsfristen) bør disse betragtes som aktive landbrugere fra det øjeblik de melder sig ind i register for gødningsregnskab. Alternativt skal erhververen kunne indtræde i overdragerens status af aktiv landbruger – bedriften er den samme, det er blot ejeren, der er ny.”

SGAV har nu sendt bekendtgørelse om grundbetaling i høring med et forslag til tilføjelse vedrørende register for gødningsregnskab og økologificering, jf. § 9 stk. 3 og 4.

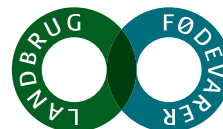
Ad § 9 stk 3.

Det fremgår af stk. 3, at en ansøger tilmeldt register for gødningsregnskab eller certificeret til økologisk jordbrugsproduktion, uanset en overdragelse af ansøgers bedrift eller en ændring af ansøgers CVR-nummer efter ansøgningsfristen, vil være aktiv landbruger.

Dette gælder ifølge udkastet dog kun, hvis erhververen fra overdragelsesdagen tilmelder sig gødningsregistret eller søger om certificering til økologisk jordbrugsproduktion inden overdragelsen, samt overholder kriterier og forpligtelser forbundet med den ansøgte tilskudsordning.

Dette forslag til tilføjelse i bekendtgørelsen er, som Landbrug & Fødevarer har forstået det et forsøg på at løse ovennævnte problemstilling. Landbrug & Fødevarer kvitterer i den forbindelse for, at SGAV anerkender udfordringen og gør et forsøg på at finde en løsning. Landbrug & Fødevarer stiller sig dog meget tvivlende overfor, om det konkrete forslag vil have den ønskede virkning af følgende årsager:

- Ud fra den konkrete ordlyd i bekendtgørelsesteksten er det uklart, om det reelt vil være muligt for ansøgeren at melde sig ud af register for gødningsregnskab eller stoppe certificering til

økologisk jordbrugsproduktion og fortsat være aktiv landbruger (hvis medlemskab af ét af disse registre er eneste adgang til at være aktiv landbruger for ansøgeren). Der står ikke, at dette er muligt, der står blot, at overdragelse af en bedrift efter ansøgningsfristen er muligt.

- Der stilles krav om, at erhververen på overdragelsesdagen indmelder sig i gødningsregistret. Det er ikke vanlig praksis at dette gøres præcis på overdragelsesdagen, da følgende regler gælder på gødskningsområdet: Udgangspunktet er, at man skal tilmeldes inden planperiodens udløb. Dvs. hvis handlen sker inden 31/7, så skal tilmeldingen ske seneste 31/7. Hvis handlen sker efter 31/7 så har man frem til 31/7 i det efterfølgende år. Hvis der på denne måde stilles et ekstra krav med en ny frist, vil det tilføje helt unødigt bureaukrati, og en ny stor risiko for, at der bliver lavet fejl. Dette er meget u hensigtsmæssigt.
- Der stilles krav om, at erhververen inden overdragelsesdagen skal søge om certificering til økologisk jordbrugsproduktion. Hvad betyder "inden"? Typisk søges om certificering samtidig med overdragelsen af driftsansvaret, hvorved økologisk status opretholdes for bedrifter/produkter, selvom certificeringen gennemføres endeligt på et senere tidspunkt, når certificeringskontrollen er gennemført. Derfor giver kravet ikke mening. Landbrugsstyrelsen har tidligere afklaret følgende, som fortsat bør være gældende: "Det er korrekt, at bedriften skal være økologi-certificeret hele kalenderåret. Såfremt ansøgers bedrift i forbindelse med overdragelsen eller virksomhedsomdannelsen bevarer sin økologiske certificering i hele kalenderåret, vil det ikke have indvirkning på ansøgers opfyldelse af kriteriet for at være aktiv landbruger." Det løser dog ikke problemet, hvis bedriften overgår til ikke-økologisk produktion i kalenderåret. Det fremgår heller ikke, om der vil være formelle krav til proceduren.
- Der tages ikke hånd om dødsboer, hvor ansøger er død efter ansøgningsfristen. Ifølge mundtlige tilkendegivelser fra SGAV, skal dette håndteres via force majeure reglerne. Dette vil medføre en meget stor risiko, da det væsentlige i et dødsbo ikke er at overholde en frist for force majeure anmodninger til SGAV. Det er en gruppe ansøgere, som er blevet overset da regler om aktiv landbruger blev indført. Det bør være således, at dødsboer identificeres med afdøde i forhold til reglerne om aktiv landbruger.
- De foreslåede regler løser ikke den udfordring der vil være, hvis erhververen ikke har mulighed for at blive aktiv landbruger, ved fx at melde sig ind i register for gødningsregnskab. Det kunne fx være hvis der er tale om salg af arealer hvor der er søgt tilskud under bioordningerne, og der derfor ikke må udbringes gødning på arealerne.
- Der er alt i alt tale om en unødigt kompliceret løsning, som vil give stor risiko for, at ansøgerne kommer til at lave fejl.

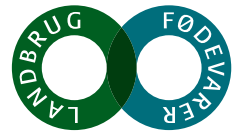
Af ovennævnte årsager, vil Landbrug & Fødevarer opfordre meget kraftigt til at problemet i stedet løses på en anden måde. Vores forslag er følgende (som også blev nævnt i høringssvaret til CAP-planen):

Det foreslås, at formuleringen i "i kalenderåret", som fremgår af stk 1, 1. pkt. udgår, og at ændringen af stk. 3 slettes. Teksten "i kalenderåret" er ikke nævnt i CAP-planen og derfor kan dette gøres uden ændringer i CAP-planen. I forvejen administreres kravet ikke fuldt ud efter denne bestemmelse, da kriterie nr. 1 (40 ha), nr. 3 (ophør som økolog) og stk. 2 (plejetilskud) ikke håndteres på denne måde.

Her kan ansøger efter ansøgningfristen:

- sælge/forpagte sin bedrift med mindst 40 ha
- ophøre i register for økologi
- opfylde forpligtigelser og have tilsagn om plejetilskud der ophører 31. august

Hvis "i kalenderåret" fjernes kan ansøger supplere

- Sælge/forpagte sin bedrift med under 40 ha og i den forbindelse melde sig ud af gødningsregisteret. Hvis det er inden 31/7 vil ansøgeren være medlem af gødningsregistret i den planperiode, der udløber den 31/7, men ikke den efterfølgende planperiode. Hvis det er efter 31/7 vil ansøgeren være medlem af gødningsregistret i den planperiode, der udløber den 31/7, og medlemskab i den efterfølgende planperiode vil afhænge af, om ansøgeren konkret har udbragt gødning i denne planperiode. Medlemskab af gødningsregistret i den planperiode, som udløber den 31/7 vil derfor være tilstrækkeligt til at opfylde kriteriet.

Hvis denne ændring gennemføres, kan forslaget til stk. 3 helt udgå. Hvis stk. 3 fastholdes bør alle krav til erhververen slettes.

Ad § 9, stk. 4

Det fremgår af stk. 4, at en erhverver af en bedrift for at få som aktiv landbruger skal tilmelde sig register for gødningsregnskab fra overdragelsesdagen eller søge om certificering til økologisk jordbrugsproduktion inden overdragelsen.

Det er ud fra ordlyden i stk. 4 ikke til præcist at gennemskue i hvilke situationer bestemmelsen vil gælde, herunder om det både er noget der gælder før og efter ansøgningsfristen.

Det er vigtigt, at der findes en bestemmelse i bekendtgørelsen, som gør det muligt for landbrugere, der ikke har indgivet et fællesskema i det pågældende ansøgningsår, at overtage en bedrift, hvor der også skal foretages producentskifte af fx slagtepræmier. Stk. 4 skal derfor bevares og målrettes erhvervelser af bedrifter efter ansøgningsfristen, hvor der samtidig skal ske producentskifte af en tilskudsordning. Her skal erhververen have mulighed for at blive anset som aktiv landbruger, hvis erhververen melder sig ind i gødningsregistret.

I fht. økologificering, henvises der til bemærkningerne vedr. § 9 stk. 3.

Reducer 40 ha grænsen til 20 ha

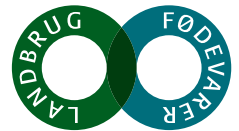
I Sverige ligger grænsen på 35 ha. Landbrug & Fødevarer ønsker at sænke grænsen til 20 ha. Bioordninger er populære blandt bedrifter under 40 ha, og det er derfor uhensigtsmæssigt hvis disse bedrifter forhindres i at søge, fordi de ikke kan betragtes som aktive landbrugere. Det skal i den forbindelse nævnes, at det i forordningsgrundlaget står direkte, at kravet om aktiv landbruger ikke har til formål at forhindre pluri-aktive landmænd i at søge landbrugsstøtte. De mindre landbrug er som oftest pluri-aktive, da indtægtsgrundlaget fra landbrugsbedriften alene ikke er tilstrækkeligt.

Supplerende/alternativt kriterium til kriteriet om minimum 40 ha. støtteberettiget areal

For bedrifter, der kun modtager koblet støtte, er det relevant at give mulighed for, at disse betragtes som aktive landbrugere, når de har erhvervsmæssigt dyrehold. Alternativt kan der tilføjes et minimumsbeløb for koblet støtte. Fx EUR 300, som er minimumsgrænsen for at få koblet støtte.

Ny ordning – permanent ekstensivering

Det er vigtigt, at den nye ordning permanent ekstensivering, som der første gang kan søges tilskud til i efteråret 2024 sidestilles med andre udtagningsordninger, som er omfattet af artikel 4 stk. 4, litra C i forordning 2021/2115. Derved sikres det, at det fortsat er muligt at søge grundbetaling til det udtagne areal, også selvom der udtages så stor en andel af bedriften til ordningen, at det ikke længere er muligt at være medlem af register for gødningsregnskab.

Kapitel 3: Overskrift

I definitionen af kriterier, jf. § 4, pkt. 6), kaldes benævnes disse som "Kriterier for støtteberettigelse". Det foreslås, at dette også gengives præcist i overskriften til dette kapitel i stedet for blot "kriterier".

§15: Mangler bagatelgrænse

I grundbetalings-bekendtgørelsen for 2024 var der indsat en beskrivelse af bagatelgrænsen på 100 m² (§ 22, stk. 2). Denne findes ikke længere. Der ønskes en afklaring af, om dette har nogen betydning.

I øvrigt bemærker Landbrug & Fødevarer, at denne bagatelgrænse bør hæves betydeligt. Den nuværende grænse udgør en uproportionalt høj administrativ byrde. Det gælder i mange tilfælde, men ikke mindst også i forhold til SGAVs kontrol af rådighed over arealer.

§ 18, stk. 1: Uklart hvordan bestemmelsen skal forstås

I § 18, stk. 1 kan følgende læses: Ansøger er på arealer med klynger af træer og buske forpligtet til at sikre, at træerne og buskene er en del af afgrøden på arealet med undtagelse af arealerne omfattet af § 22 (småbiotoper) og § 26 (markkrat).

Det er uklart, hvad der menes med "træerne og buskene er en del af afgrøden". Dette ønskes præciseret i bekendtgørelsen og uddybet i vejledningen.

§22: Indskrænkelse af bruttoarealmodellen

Som følge af ændringen i implementering af konditionalitet, hvor 4 pct. kravet under GLM 8 erstattes af et tilsvarende 4 pct. krav under GLM 10 er der ændringer i reglerne vedr. bl.a. markkrat, som nu gøres selvstændigt støtteberettigede under grundbetalingsordningen. Det er dog ud fra udkastet til bekendtgørelse til grundbetaling svært at gennemskue helt hvilken sammenhæng der er til konditionalitetsreglerne.

I udkastet til konditionalitetsbekendtgørelsen beskrives, at der sker en opstramning i forhold til hvor meget markkrat og småbiotoper må fylde på markens areal (fra 50 pct. til 20 pct.) og at markkrat nu også skal indregnes i denne maksimale procentsats.

Dette er en meget uhensigtsmæssig opstramning i forhold til tidligere. Det vil betyde, at der er både markkrat og småbiotoper, som ikke længere kan anvendes til GLM 10. Det er imidlertid uklart, om disse markkrat og småbiotoper heller ikke vil være berettiget til grundbetaling. Det er vigtigt at det beskrives præcist i vejledningerne til hhv. grundbetaling, konditionaliet og bioordningen biodiversitet & bæredygtighed hvad der gælder, og hvordan sammenhængen er mellem de forskellige ordninger.

I forhold til opstramningen af reglerne på dette område har Landbrug & Fødevarer følgende bemærkninger, som også vil være indeholdt i Landbrug & Fødevarers høringssvar til konditionalitetsbekendtgørelsen:

I udkastet til bekendtgørelse om konditionalitet og social konditionalitet begrænses muligheden for placering af markkrat og småbiotoper, som skal indgå i GLM 10 i forhold til 2024 (GLM 8).

Med forslaget, må markkrat og småbiotoper jf. § 17 stk. 3 nu maksimalt fylde 20 pct. af markens areal, mod tidligere helt op til 50 pct. af markens areal.

Landbrug & Fødevarer mener, at de tidligere mere fleksible regler skal bevares. Ændringen er set med Landbrug & Fødevarers øjne et klart skridt i den forkerte retning.

Det er helt i modstrid med tankesættet bag bruttoarealmodellen.

Derudover betyder indskrænkningen, at nogle af de markkrat og småbiotoper, som tidligere år har indgået i GLM 8, ikke længere opfylder størrelseskravene. Dette er en stor udfordring for de landmænd, der bliver berørt af det.

Der er blandt andet en lang række markkrat, hvor der er etableret 4 pct. ikke-produktive brak-arealer rundt om markkrattet. Disse vil ikke længere kunne indberettes som enkelt-marker i 2025. Det er typisk marker, hvor det er gavnligt for af forskellige årsager, at arealerne opfylder aktivitetskravet for slåning under brak-reglerne eller aktivitetskravet for blomster/bestøverbrak – herunder til gavn for vildtet. Arealerne er derfor ikke egnet som småbiotop.

Hvis kravet om max. 20 pct. ikke ændres, så vil det forventeligt medføre, at brak-arealet fjernes omkring markkrattet, og det vil blive erstattet af et dyrket areal.

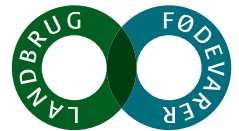
Dette understreger behovet for, at de tidligere mere fleksible regler skal bevares.

Her nedenfor vises et konkret eksempel på et markkrat omkranset af en brakmark:

§ 23, stk. 2: Etableringsfrist for blomster- og bestøverbrak skal flyttes til 14. maj

Landbrug & Fødevarer mener, at etableringsfristen for blomster- og bestøverbrak skal udskydes fra 30. april til den 14. maj. Som beskrevet i Landbrug & Fødevarers høringsvar til CAP-planen, har Aarhus universitet vurderet, at såning 14 dage senere ikke har væsentlig betydning for formålet med blomster/bestøverbrak. Fristen kan derfor uden problemer fastlægges til 14. maj frem for 30. april.

§23, stk. 4: Ved udskydelse af etableringsfristen, vigtigt med tidligere meddelelse

Såfremt etableringsfristen 30. april fastholdes, og der er våde/tørre forhold i april 2025, henstilles SGAV til så hurtigt som muligt at meddele udsættelse af fristen. Det er vigtigt, at det sker tidligere end meddelelsen kom ud i 2024.

§23, stk. 5 og stk. 6: Betydning af formulering vedr. kontrolbesøg

Der står, at styrelsen kan ændre afgrødekode i forbindelse med "kontrolbesøg", dvs. fysisk kontrol. Betyder detm, at ændring af afgrødekode ikke kan ske i forbindelse med satellitkontrol?

Der er fx i 2024 som en del af satellitkontrollen udsendt en række såkaldte "pløje-høringer" på arealer anmeldt med blomster/bestøverbrak. Dvs. høringer i fht. om arealet har været pløjet i 2024. Hvis arealet har været pløjet, er der da mulighed for at ændre afgrødekode?

§ 24: Muligheder i forbudsperioden på brakarealer skal udvides

Reglerne for, hvad der er tilladt i forbudsperioden på brakarealer fra 1. maj til 31. juli er meget komplicerede, da de varierer fra ordning til ordning. Som udgangspunkt bør det som minimum være muligt at lave selektiv bekæmpelse af uønskede arter på det niveau, der er muligt under grundbetalingsordningen i alle andre ordninger. Det gælder for både for bioordningen biodiversitet & bæredygtighed og for GLM 10. Dette gælder også i fht. at slå arealer, der ligger indenfor de afstandsforpligtelser, der gælder under bekendtgørelse om markfrø og sædekorn for at undgå krydsbestøvning.

Mulighederne i grundbetalingsbekendtgørelsen ønskes dog også udvidet yderligere, da det er en udfordring ikke at kunne afslå problematisk græsukrudt.

Der sker i disse år en stor opformering af græsukrudt i mange marker og flere bestande er resistente, så ukrudtsmidlerne ikke længere giver effekt. Flere bruger brak som en mulighed for at begrænse udbredelsen og placerer det i foragre etc. I disse brakmarker vil der ofte ske en opformering af de problematiske og aggressive græsukrudt, og netop i forbudsperioden vil de sætte spiredygtige frø. Frøene vil kunne give en yderligere opformering i brakmarken, men der er også risiko for at bestandene bliver spredt ind i den tilstødende dyrkede mark med vildt, hvori frøene sætter sig fast. Det ses ofte, at der i dyrevexler ses ukrudtsfrø fra hanespore eller agerrævehale. Dermed vil spredning af græsukrudt fra disse brakmarker blive et problem og øge pesticidforbruget.

Der er også et ønske om at gøre det muligt bekæmpe bynke i brakmarker.

I den forbindelse skal det supplerende nævnes, at selektiv slåning ikke vurderes at have betydning for brakmarkens biodiversitet, så længe der ikke er tale om en afpudsning af hele dyrkningsfladen.

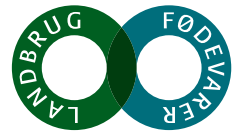
Faktisk kan differentieret slåning hæmme de mest konkurrencedygtige planter og dermed fremme en mere varieret vegetation.

§ 24, stk. 1, 2: Forkert latinsk navn

De latinske navne for vår- og engbrandbæger er angivet som enslydende. Dette er ikke korrekt, da der er tale om to forskellige arter. Det skal derfor rettes.

§ 26, stk. 2: Bestemmelse om bredde på markkrat skal fjernes

Der er i bekendtgørelsen for 2025 indsat en ny tekst "Ansøger er forpligtiget til at sikre, at arealet med markkrat er mindst 10 meter bredt".

Denne tekst bør fjernes, da markkrat kun kan anvendes af ansøger, såfremt LBST/SGAV har godkendt markkrattet i IMK. Dermed er det allerede sikret, at markkrattet opfylder betingelserne.

§ 28 stk. 2: Tastefejl

Klippegrønt, pyntegrønt, juletræer, frøproduktion til skovfrø og anden skovdrift anses ~~er~~ ikke som permanente afgrøder. "Er" skal slettes.

§§ 32-34: Skovlandbrug

§§ 32-34 definerer pt. kriterierne for at få grundbetaling til arealer med skovlandbrug. Der arbejdes bl.a. hos Innovationscenter for Økologisk Landbrug med udvikling af skovlandbrugssystemer, og det giver løbende en række ønsker til ændringer af kriterierne. Nedenfor nævnes et par konkrete forslag til dette høringsudkast.

Flere forskningsprojekter arbejder med at dokumentere effekterne af skovlandbrugssystemer og vi forventer at have resultater fra dem i de kommende år.

I § 33 bør kriteriet for antal træer og den definerede rækkeafstand udvides med eller erstattes af en model for dækningsgrad af træerne på 10-40 procent af arealet. Eller alternativt efter en tysk model, hvor kravet er mindst 2 rækker træer og op til 40 procent trædække på en mark.

I Bilag 2 til bekendtgørelsen fremgår godkendte træer og buske med frugt, bær og nødder på arealer med skovlandbrug. For Kastanje (ægte) fremgår *Castanea sativa* og *Castanea crenata* på listen. Det foreslås, at *Castanea molissima* tilføjes.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug henviser i det videre udviklingsarbejde til Vidensyntesen, som for nylig er publiceret:

Jensen, M., Grønne, C., Bille, L. A., Birk, J. R., Ingvorsen, B., Henriksen, J. C., Kongsted, A. G., Thorsøe, M. H., & Dalgaard, T. (2024). *Vidensyntese: Muligheder og potentialer for skovlandbrug inden for rammerne af økologi*. DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug.
Rådgivningsrapport fra DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug

§ 38: Forkert grundbetalingssats

Satsen på grundbetaling er anført til 234,10 EUR/ha, svarende til ca. 1.744 kr./ha. Dette stemmer ikke overens med det beløb, der er angivet i CAP-planen (den version som var i høring i overvågningskomiteen i oktober). Her fremgår det, at satsen er 243,20 EUR/ha, svarende til ca. 1811,84 kr./ha. Det er vigtigt, at tallet korrigeres til den korrekte sats.

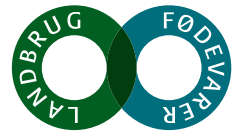
§ 42: Overholdelse af kriterier der vedrører arealer

Det fremgår af teksten, at hvis et kriterie ikke overholdes, er ansøger ikke berettiget til tilskud. Dette er korrekt i fht. generelle kriterier, som fx at ansøgeren skal være aktiv landbruger. Kriterierne kan imidlertid også vedrøre det konkrete areal, der er søgt om tilskud til. Hvis et kriterie ikke er overholdt på en del af det areal, der er søgt om tilskud til, er det alene det konkrete areal, som ikke overholder kriteriet, der ikke kan få tilskud.

§ 42, stk. 2, 2. pkt: Tilbagebetaling "helt eller delvist"

Det bør fremgå, at eventuelt udbetalt tilskud skal tilbagebetales "helt eller delvist", ellers hænger det ikke sammen med 1. pkt.

§ 53: Uagtksomhed ved udelukkelse

Det fremgår af § 54, at graden af ansøgers uagtsomhed skal indgå i vurderingen af, om en ansøger skal udelukkes fra at søge tilskud. Efter Landbrug & Fødevarers opfattelse skal udelukkelse forbeholdes særligt kvalificerede tilfælde, og derfor skal der som minimum være tale om forsæt eller grov uagtsomhed, for at der kan være tale om udelukkelse. Dette understøttes af en afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvor det fremgår, at (Sag 21/13847): *"Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i øvrigt, at bortfald af tilsagn og udelukkelse fra støtteordninger er en indgribende forvaltningsakt, som kræver, at de skitserede forhold i hjemmelsgrundlaget med sikkerhed gør sig gældende i sagen."*

Kapitel 9: Kontrol

Det er vigtigt, at der i vejledningerne til grundbetalingsordningen, ø-støtte og stivelseskartoffelordningen vises flere eksempler på beregning af nedsat tilskud og sanktioner.

Der henvises til bemærkningerne i høringssvarets indledning vedr. muligheden for at tilbagetrække en ansøgning i forbindelse med satellitkontrollen.

§ 54: Vigtigt med fyldestgørende oplysninger i satellitkontrollen

Ved partshøring i satellitkontrollen er det vigtigt, at det tydeligt fremgår, hvilke støtteordninger der er høring omkring. Hvis et areal er tilmeldt grundbetaling og en bioordning, så skal det fx være tydeligt at høringen både vedrører støtteberettigelsen til grundbetaling og bioordningen, såfremt det er tilfældet. Ligeledes skal det fremgå, hvis høringen kan få betydning for overholdelse af konditionalitetskrav.

Det er vigtigt, at der udover høring i den satellitbaserede kontrol, også kommer særskilt høring såfremt arealet er anvendt til opfyldelse af GLM-krav.

Kap. 10: Digital kommunikation

Det bør det fremgå udtrykkeligt, at øvrige henvendelser – for eksempel anmodning om force majeure efter § 46 "skriftligt" kan foregå via e-mail eller brev.

Med venlig hilsen

Maria Skovager Østergaard
Chefkonsulent